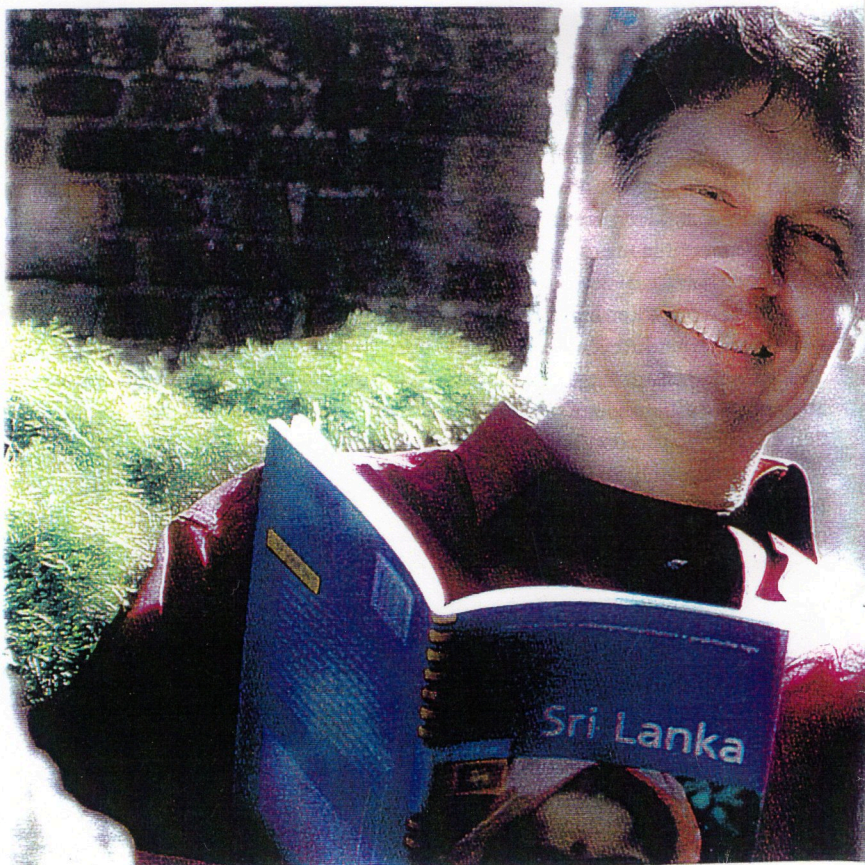

Kees van Teeffelen van *Te gast in*

Natuurlijk bekijkt u op reis tempels en andere highlights, maar het is ook leuk iets te weten over het dagelijkse leven in het land dat u bezoekt. Bijvoorbeeld over Mohamad, die zijn bedoeïenen-grot in Petra verruilde voor een huisje in het dorp verderop. Of over Ronaldo, de straatverkoper in Ecuador, die lolly's aanprijst als vitaminebommetjes. Over hen gaan de boekjes *Te gast in*.

"Onze verhalen zijn gevoed met ervaringen"

Hoe begroet je een Thaise familie en waarom zijn de inwoners van Laos zo geduldig? De antwoorden op deze en veel andere vragen staan in *Te gast in*, een serie boekjes vol informatie over de gewoonten en de achtergronden van andere culturen. Bedenker en medeauteur Kees van Teeffelen beheert samen met zijn vrouw Sylvia Kohlmann de uitgeverij. Het idee ontstond tijdens hun eerste reis. Kees: "In 1982 vertrokken Sylvia en ik voor een halfjaar naar Azië. Vooraf wilden we meer te weten komen over de landen die we gingen bezoeken. Maar de beschikbare informatie ging vooral over de geschiedenis en de economie van een land. Bij aankomst in India bleek dat we eigenlijk heel weinig wisten over het gewone leven en al helemaal niets over wat je te wachten staat als reiziger. Onze eerste ervaringen in Bombay waren heftig. Het was de eerste en enige keer dat ik echt een cultuurschok beleefde. Al die mensen op straat, gekleed in doeken. In het veld zat een groep te poepen en op weg naar het centrum kwamen we langs krottenwijken en beschimmelde gebouwen. Ook kregen we ontzettend veel aandacht. Vanwege mijn lengte was ik nogal een bezienswaardigheid en dat was niet prettig. Ik wist niet hoe te reageren. Bovendien had ik moeite met mijn positie als toerist. We ergerden ons nogal eens aan toeristen die zich helemaal niet aanpasten of zich belachelijk maakten, door bijvoorbeeld in strandkleding een tempel te bezoeken, of niet af te dingen bij het kopen van souvenirs. Maar zelf zat ik ook met vragen als: moet je bedelende kinderen geld geven, en kun je zomaar een foto van iemand maken? Eigenlijk

Kees van Teeffelen en Sylvia Kohlmann zijn uitgever van *Te gast in*.

Ze werken nu aan een boek over verre reizen met kinderen.

wilde ik weten hoe ik me behoorde te gedragen. In de reisgidsen was daar niets over te vinden."

Te gast Kees en Sylvia schreven tijdens hun reis lange brieven naar huis over alles wat ze meemaakten. Bij terugkomst bleek dat de familie alle brieven had gebundeld. Dat boekje was behoorlijk gewild en ging de familie en vriendenkring rond. Kees: "Iedereen vond juist de verhalen over het dagelijkse leven leuk om te lezen. Uit dat enthousiasme is het idee ontstaan een serie boekjes uit te geven én uit de behoefte toeristen te informeren en een beetje op het goede spoor te zetten. De titel *Te gast in* verwijst naar het gegeven dat je als toerist op bezoek bent in een andere cultuur, en dus de lokale normen en waarden hoort te respecteren. Binnen redelijke grenzen natuurlijk, je hoeft echt niet te vasten tijdens de ramadan omdat je dan toevallig in Marokko bent. Maar mensen voor het hoofd stoten is ook niet nodig. Het is natuurlijk heel moeilijk alles goed te doen als toerist en dat hoeft ook

niet. Maar je kunt wel rekening houden met gevoeligheden. Als je je een beetje terughoudend opstelt, laat je zien dat je respect hebt voor de cultuur. Met de boekjes willen we mensen daarover laten nadenken."

Eigen ervaringen De boekjes van de *Te gast in*-serie hebben een vaste formule: elk telt 48 pagina's met reissimplicaties, achtergrondverhalen en interviews. Vaak komen er mensen uit het land zelf aan het woord en krijg je een kijkje in hun dagelijkse leven. Of je leest hoe zij tegen toeristen aankijken. Het middenkatern is heel praktisch met reisinformatie, een woordenlijstje en leestips. Dit gedeelte wordt elke twee jaar vernieuwd, de verhalen gaan wat langer mee. "We hebben per uitgave een landenredacteur die een opzet maakt en mensen benadert om een verhaal te schrijven. Dat zijn niet alleen journalisten, maar bijvoorbeeld ook antropologen en reisleiders. Elk boekje heeft zijn eigen aanpak, maar moet wel in onze formule passen. We proberen met *Te gast in* clichés in de berichtgeving over landen te doorbreken en daar nuances in te brengen. Alle verhalen zijn gevoerd door ervaringen van mensen die het land goed kennen, professioneel of bijvoorbeeld omdat ze er wonen. Het gaat ons vooral om landen met een andere cultuur dan de onze, hoewel er ook boekjes zijn gemaakt over Australië en Nieuw-Zeeland. Momenteel is Afrika, en vooral Zuid-Afrika, erg populair, terwijl de Aziatische landen het minder goed doen. Dat heeft alles te maken met de terroristische aanslagen, de oorlog in Irak en SARS. Indonesië is jarenlang ons bestverkochte boekje geweest, terwijl de oplage nu nog maar heel klein is. Dat zijn opmerkelijke ontwikkelingen."

Reizen met kinderen Het nieuwste project is een boek over reizen met kinderen, dat in de loop van volgend jaar uitkomt. Hierin komen de ervaringen van ouders én van kinderen zelf aan bod. "Met het boek kunnen ouders zich een voorstelling maken over hoe het is om met kinderen te reizen, waaraan je moet denken, wat je wel en niet moet doen. "Ook dit project is voortgekomen uit eigen ervaring en behoefte. Kees van Teeffelen: "Zelf hebben we lang getwijfeld of we met onze kinderen op reis zouden gaan. Toen ze nog heel klein waren vonden we het geen goed idee. Je hebt natuurlijk gezondheidsrisico's en bovendien is er voor hen gewoonweg niet zo veel aan. Maar toen de jongste 9 jaar was, zijn we met het hele gezin naar Maleisië gegaan. En de kinderen bleken het net zo leuk te vinden als wij. Maleisië was een goede keuze, want dat is eigenlijk heel Azië in het klein. Alle wereldgodsdiensten zijn er nadrukkelijk aanwezig en alles wat met religie te maken had vonden de kinderen

geweldig. In een tempel gebeurt altijd wel iets, iemand is met wierook bezig of er wordt geofferd. Het is een bron van activiteit waaraan kinderen gewoon mee kunnen doen. En als ze iets niet leuk vonden, gaven ze dat natuurlijk ook aan. Drukke markten waar het stonk vonden ze bijvoorbeeld maar niets. Ik merk dat deze reis veel langer doorwerkt dan een vakantie in Europa. Het stimuleert hun creativiteit. Mijn zoontje heeft naderhand een prachtige spreekbeurt over Maleisië gehouden en mijn dochter maakt nu tekeningen met Chinese tekens erin."

Welkom gevoel Voor Kees van Teeffelen zijn het vooral het avontuur en de vrijheid die reizen zo aantrekkelijk maken. "Ik ga het liefst naar landen met een totaal andere cultuur. Ik ben nieuwsgierig naar hoe andere mensen leven en denken en probeer daar iets van te leren. Dat kan heel relativerend werken. Ik heb met een rugzak gereisd, maar ben ook met groepsreizen mee geweest. Beide vind ik leuk, maar als je op de bonnefooi gaat, ben je veel tijd kwijt om alles te regelen: je slaapplek, eten, vervoer naar de volgende plek. Bij een groepsreis heb je die zorgen niet zodat je veel meer tijd hebt om dingen te zien. De sociaal-culturele aspecten zijn voor mij het belangrijkste, een wildpark doet mij persoonlijk niet zo veel. Dat vinden ze soms wel gek, want iedereen komt toch voor de leeuwen en olifanten? Twee dames in Tanzania sleepten me meteen mee naar een bruiloft toen ik zei dat ik voor de mensen kwam. Het grappige is dat ik het in Nederland veel moeilijker vindt vreemde mensen aan te spreken dan tijdens een reis. Hier word je toch raar aangekeken als je zomaar een praatje aanknoopt. Op reis lijkt het gewoon vanzelf te gaan. Het liefst kies ik een land waar ik me verstaanbaar kan maken en waar ik een zeker mate van privacy heb. Mijn laatste reis naar Tanzania voldeed daar helemaal aan. Het is er heel makkelijk contact te maken met de inwoners. We verbleven met de groep binnen de lokale gemeenschap, *community based tourism* heet dat. Je gaat mee naar feesten en begrafenissen, ziet hoe mensen werken en wonen. Dat was van tevoren zo geregeld en de mensen waren trots op alles wat ze konden laten zien. Ze vonden het fijn dat we er waren. Dat is voor mij een voorwaarde om me ergens prettig te voelen, dat je welkom bent."

De boekjes van de serie *Te gast in* zijn te bestellen via www.tegastin.nl. Ze zijn ook verkrijgbaar in de gespecialiseerde reisboekhandels voor €6. Voor de uitgave *Kids Ver op reis* zoekt de uitgeverij nog mensen die een verre reis met kinderen hebben gemaakt. Wie het leuk vindt daarover te schrijven, kan zich aanmelden. ■

